

Ang luna nura

Vol. 5 No. 19

December 1-31, 2015 P6.00

Siaton daghang disgrasya

Nag-una ang disgrasya nga may kalambigitan sa trapiko sa mga natala nga panghitabo sa lungsod sa Siaton sa bulan sa Disyembre.

Kini nahibaluan atol sa pakigpulong sa mga miyembro sa Municipal Advisory Council (MAC) niadtong Disyembre 9 sa opisina sa kapolisan ning lungsod.

Matud sa tahu nga
padayon sa panid 4

Beach house nasunog sa Brgy. Mantuyop

Usa ka *beach house* sa brgy Mantuyop nga gipanag-iyahan nila ni Mr. & Mrs. Zacarias Ragay ang nasunog niadtong Disyembre 4 sa alas 3:00 sa kadlawon. Namatikdan sa usa ka Joney Maputi ang dakong kalayo samtang nag-atang siya sa nanganak niyang baboy ug iyang gidalidali og tahu didto sa Bureau of Fire Protection (BFP). Matud pa sa report sa Bureau of

Ang beach house nga nasunog.

Fire & Protection ang *beach house* ginama sa lainlaing

materyales sama sa kahoy ug semento.

Ang hinungdan sa sunog mao ang pag-short *circuit* sa kuryente mao nga dali mikaylap ang kalayo. Walay gitaho nga nasamdang o namatay kay walay mipuyo sa *beach house* sugod niadtong bulan sa Hulyo. Gibanabana nga ang kadaot mikabat sa kapin o kulang 15,000 pesos.

Ang mga miresponde sa sunog mao sila si FO3 Donald I. Villaluz, FO3 Rosela T. Santillan, FA Chester Edeza ug FA Darwin D. Guillarawan.

HARA SA SIATON 2015

Gikoronahan ang mga mananaog isip Hara sa Siaton 2015 niadtong Disyembre 2, 2015 sa Quisay Gym. Gikan sa wala, si Ninya T. Villasor, ikaduhang hara (Globe) ug Jomar Maro; Lara Joy Valiente (DepEd West 1 & 2), ang Hara sa Siaton 2015, ug Man of the Night Argie Acabal; ug Lei Ege Quinicot (Nat'l & Provincial Offices), ikatulong hara, ug Louie Futalan Capitan.

Malipayong Pasko ug Mauswagong 2015 sa Tanang Lungsuranon

EDITORIAL

Ang Pasko

Subay sa naandan, kun motungtong na gani ang bulan sa Disyembre, mapaminaw na ang mga huni og awit sa Pasko, duna nay manulindaw ug mangayo og pinaskuhan unya itaud na ang dekorasyon nga kasagaran kolor pula, dalag ug berde. Makita ang dagkong parol ug Christmas Tree og ubang mga dekorasyon nga nindto kayo nga sud-ungon.

Unya kun moabot na gayud ang adlaw sa Pasko naya kayo ang palibot kay ang kasaulugan ubanan man sa kalipay, kasadya nunot sa mga kalihukan nga gimugna sa mga lokal nga kagamhanan ug labaw sa tanan ang panagtigom sa matag pamilya aron magsalo sa lamian nga mga pagkaon atol sa salo salo.

Sa mga kabataan ang Pasko magkahulugan og mga gasa og pinaskuhan sama sa dulaan, bisti ug pagkaon. Sa yanong lungsuranon ang Pasko panahon usab nga makadawat sa bonus gikan sa mga buhatan.

Apan unsa man gayud ang tinuod nga kahulugan og diwa sa Pasko. Managlahi man tuod ang pamaagi sa selebrasyon, apan ang tinuuray nga diwa sa pasko mao ang panagdait, panaghiusa ug paghigumaay sa usa usag aron makab-ot usab ang kalinaw ug kahusay.

Ang tinuuray nga mensahe sa Pasko mao ang pagsaulug sa pagkatawo sa atong Manunubos nga gipakatawo niining kalibutan aron kitang tanan maluwas sa atong mga sala. Kini ang hinungdan nga kalipay ang dala sa Pasko.

Apan unsa na man ang nahitabo karon? Subay sa mga panghitabo, duna nay bationg kahadlok ang katawhan subay sa nagkalainlaing mitumaw nga hitabo. Dunay pusil, pagkuyanap sa droga ug ubang mga kremin nga mahimo man unta nga likayan.

Kun aninawon lang unta og maayo ang responsabilidad sa usag-usa dili layo nga makab-ot ang tinuod nga diwa sa Pasko nga mao ang panagdait ug panaghiusa mga moresulta sa kahusay ug kalinaw bisan asa.

Ato tingali kini nga sugdan karong Paskoha. Game ka ba?

Pag-respond sa sunog

Matud sa panultihon, “Maayo pa ang makawatan kay sa masunogan.”

Kung aduna may sunog sa Siaton 10 minutos lang ang kinadugayan nga motubag sa sunog. Kinahanglan ang nag-alagad sa Bureau of Fire Protection (BFP) nakaandam ug nakagawas na padulong sa lugar nasunogan. Mao kini ang giluwat ni Insp. Ricardo L. Lomente, ang Municipal Fire Marshal sa

atong lungsod, sa usa ka pakighinabi sa KL. Sumala ni Insp. Lomente daghan pa og kulang sa Bureau of Fire Protection sa atong lungsod. Usa niini ang tubig. Tuod adunay mga *fire hydrant* apan problema nila ang pagkuha sa tubig sa gabii hangtod sa kadlawon kung adunay sunog tungod kay mapalong ang tubig sugod sa alas 10:00 sa gabii hangtod sa alas 4:00 sa kadlawon.

Kulang usab og *fire truck* tungod kay sa kasamtangan usa ra ang *fire truck* ug 200 PSI (*pressure per square inch*) lang ang kapasidad niini. Sa ato pa, human sa 5-7 minutos sa pagpagawas sa tubig kinahanglan na nga modugang na og tubig. Ang segunda mano nga *fire truck* nagbili og P3 milyones pataas.

Ang maong problema gireport na sa nasudnong buhatan ug sa lokal nga kagamhanan ug nagapaabot na lamang si Insp. Lomente sa aksyon sa iyang report, ilabi na sa lokal nga kagamhanan kay taudaud na kini niyang napadayag sa atong amahan sa lungsod.

Sa kasamtangan, naghatag ang BFP og mga pakigpulong sa mga kabatan-onan sa mga “safety measures” o mga buluhaton aron maluwas panahon sa sunog ug sa paglikay niini.

Aduna silay nadawat nga sugyot gikan sa nasudnong buhatan sa BFP nga magtukod og bag-ong opisina. Gikinahanglan lamang ang yuta gikan sa lokal nga kagamhanan, apan hangtod karon wala pay nakita ang lungsod nga luna nga matukoran sa bag-ong buhatan.

Sa kasamtangan may sugyot usab ang lokal nga BFP ngadto sa mga kabarangayan sa paghimo og barangay *fire brigade* diin ang kada barangay mismo ang maghatag og pagbansaybansay sa mga tawo aron makaresponde dayon sa pagsugpo sa sunog ug makagiya sa BFP sa lugar nga masunogan.

Padayon usab ang ilang pagsusi kon natuman ba ang Fire Code sa mga tindahan, mga buhatan ug panimalay. Naglakip kini sa pagsusi sa *electrical wiring* o pagkonektar sa kuryente ug paghimo og *fire exit* o agianan panahon sa sunog.

Sa kataposan, mipahimangno si Insp. Lomente nga ang tagsa-tagsa ka panimalay, tindahan, o buhatan magsusi kon luwas ba sila sa sunog pinaagi sa paggamit sa hustong pagkonektar sa kuryente ug paglabay sa mga upos sa sigarilyo tungod kay kini ang kalagmitang hinungdan sa sunog.

Kitang Lungsuranon

Gimantala sa **KL Publishing**, Siaton, Neg. Or., Philippines,
Contact +63 927-144-5044 www.KitangSiatanon.com
 TIN: 420-321-172-000; Permit number: 13-0450

Publisher

Susan Monte de Ramos- Soldwisch

Editor-in-Chief

Melita “Bing” Aguilar

Copy Editor

Mirzah V. Rodriguez

Tigbalita / Manunulat

Grace Arcellana
 Eugene Jamandron

Zephanie Repollo
 Deevi Coren Yap

PASIGARBO GIHATAG

Gihatagan ni Mayor Alberto Ator (ika-upat gikan sa wala) og pasigarbo nga "Plaque of Commendation" niadtong Disyembre 4, 2015 sila si (gikan sa wala) Reynaldo Ayunting alang sa Edukasyon ug Manunulat sa Balak; Henrito "Angking" Rapon, sa Kultura ug Arte; Jerome Abestano, sa Paugnat sa Kusog ug Balitaw; ug si Alvin Pancito sa pagkabayani sa pagluwas og kinabuhi didto sa Dubai. Anaa usab sa hulagway si Totoya Exconde, namuno sa Turismo dinhi sa Siaton.

Brgy 3 nagpulong

Nagpulong ang mga pangulo sa Brgy 3 sa Siaton niadtong Disyembre 14 kabahin sa pagdako sa IRA sa barangay, gikan sa 2.0 ngadto sa 2.2. Kini tungod sa pagtaas sa gidaghanon sa molupyo. Gihisgotan usab nila ang P1 milyon nga dalan, ang Mabini extension, nga naa likod sa FTMS padulong sa Brgy 3.

Mahitungod sa programa alang sa mga tawo nga may apan o Persons with Disabilities (PWDs), ilang gihisgotan ang benepisyong madawat sa PWDs. Magdala lang ang PWDs og *medical certificate* ug ID nga retrato aron makapahimulos niini.

382 ka tawo gikinahanglan sa trabaho

382 ka tawo ang gikinahanglan sa trabaho nga motubag sa mosunod:

1. Graduado sa kolehiyo, bisan unsang kurso
2. Kahibalo mogamit sa kompyuter
3. Dunay lisensya sa Professional Regulation Commission o Career Service Professional Eligibility
4. 21-35 anyos
5. Kon babaye, dili moubos sa 5' ang gitang-on; kon lalaki dili moubos sa 5'2"
6. Mokuha sa eksamen, medical o sa lawas ug psychological o sa pangisip. Kon mopasar hatagan og 6 ka bulan nga pagbansay aron mahimong

Intelligence Officer 1, Grado 11, Permanente sa
Philippine Drug Enforcement Agency (PDEA)

Kuhaa o *i-download* gikan sa www.csc.gov.ph ang Personal Data Sheet.

Ipadala sa

PDEA National Headquarters

NIA Northside Road

Barangay Pinyahan, Quezon City

Paila-ila

Hepe sa Kapulisan, Alvin Asonio Futalan

Ang hepe sa kapulisan sa Siaton usa ka lumad nga Siatanon nga gipanganak sa Inalad niadtong Enero 23, 1978 sa iyang mga ginikanan nga Celso Quinicot Futalan ug Eleuteria Lee Asonio, usab mga lumad nga Siatanon.

Iyang natapos ang elementarya sa Inalad Elementary School sa 1991 ug sekundarya sa Siaton National High School sa 1995. Natapos niya ang kursong Bachelor of Science in Criminology sa CVPC (karon NORSU) isip iskolar nga konsehal sa Sangguniang Kabataan sa ilang barangay. Matud niya nga walay laing pangandoy ang iyang ginikanan kondili ang makahuman siya og eskwela bisan pobre.

Mieskwela usab siya isip iskolar didto sa Philippine National Police Academy, sa Silang, Cavite 2001-2005 sa kursong B.S. Public Safety. Migraduwar siya isip Police Inspector.

Mialagad siya og tulo ka tuig isip miyembro sa Special Action Force (SAF) sa Port Sto. Domingo, Sta. Rosa, Laguna sa 2006-2008. Gibalhin siya sa Rehiyon VII, Police Regional Office, NOPPO niadtong 2008-

2013. Nahimo siyang hepe sa kapulisan sa Guihulngan sulod sa walo ka bulan usa mialagad sa PIB Intelligence sa Bohol sa duha ka tuig. Gibalhin siya sa Agangan Provincial Operation branch niadtong Agosto, 2015 hangtod nga nahimo na siyang hepe sa iyang yutang natawhan sugod niadtong Oktubre 5, 2015.

Naminyo siya kang Sheenley Moliño Juangco, taga-Basay niadtong Disyembre 11 ug aduna silay anak nga si Seth Gabriel.

Isip hepe sa Siaton mapasalamatan gayod siya nga gihatagan siya og higayon nga magserbisyo sa iyang yutang natawhan. Naghangyo siya sa mga Siatanon nga magtambayong sa pag-ugmad og hapsay ug malinawon nga komunidad.

Liboan nakapahimulos sa libreng panambal

Liboan ka mga Siatanon ang nakapahimulos sa libreng panambal niadtong Disyembre 13 didto sa Apolinario Quisay Gymnasium atol sa usa ka *medical mission*. Gisugdan sa alas 8:00 sa buntag ug hangtod sa alas 5:00 sa hapon ang pagpangibot og tango, panuli, pangopera, pakonsulta, ug pagtuhog sa dalunggan. Naghatag usab og libreng tambal ug bitamina alang sa kabataan ug tigulang.

Ang *medical mission* gipaluyohan ni Cong. Henry Teves, Cong. George Arnaiz, Bokal Arnie Teves ug sa lokal nga kagamhanan.

Siaton Parish Night

Ang simbhang Katoliko sa Siaton misaulog sa Parish Night o gabii sa paruko atol sa pista sa lungsod. Mipahigayon ang simbahan og Variety Show nga gipangunahan sa Kahayag Dance Troupe sa Silliman University ug sa Skip Dance, Dumaguete chapter.

Ang Kahayag Dance Troupe mipasundayag sa mga naandang nasudnong sayaw gikan sa Luzon, Visayas ug Mindanao. Ang Skip Dance mipakita sa mga modernong

sayaw.

Dakong kalipay ni Rev. Fr. Salac, kura paruko sa simbahan, ug ni Ms. Semper Lumine E. Gaturian, Parish Pastoral Council President, ug uban pang mga miyembro sa simbahan nga nagpaluyo sa malampusong proyekto agig suporta sa lokal nga kagamhanan. Ang abot sa pasundayag gamiton alang sa lainlaing proyekto sa simbahan ug sa lungsod.

Midaug sa Best Float ug Best Interpretation ang DepEd East and West 1 & 2 sa Kasugiran sa Siaton sa Book Parade 2015 didto sa Dumaguete niadtong Disyembre 13, 2015.

PAHIBALO

Sugod sa Enero 1, 2016 ang daang papel nga kwarta dili na magamit sa pagbayad. Kini gimando sa Bangko Sentral ng Pilipinas (BSP) niadtong 2014 ug ilang gipahinumduman ang katawhang Pilipino sa miaging bulan. Sulod sa 2016 ang karaang kwarta mahimong mailisan sa mga bangko ug buhatan sa BSP. Sugod sa Enero 1, 2017, wala nay bili kining mga kwartaha. Busa igasto na ang imong daang kwarta karong bulana o pailisi sa bangko sunod tuig. Basin naa pay mga tindahan o negosyo nga modawat sa daang kwarta apan dili sila obligado.

Ang daang kwarta migula niadtong 1985. Ang bag-o migula sa 2010 ug mas lisud kini nga kopyahon o himoan og peke.

Alang sa mga Pilipino nga naa sa gawas sa nasod nga may mga karaang kwarta nga dili mailisan sa 2016, mahimo silang morehistro sa internet sugod sa Oktubre 1 – Disyembre 31 2016 pinaagi sa *website* sa BSP. Ang mga karaang kwarta mahimong mailisan didto sa BSP sulod sa usa katuig sukad sa pagrehistro.

Tinubdan: <http://news.pia.gov.ph/article/view/2621446520985/old-banknotes-good-only-until-2015-says-bsp>

Tubag Lungsuranon

Unsa ang imong mga pangandoy sa pagsulod sa bag-ong tuig?

Kalinaw tibook pamilya, makahinayhinay bayad sa mga utang ug piskay ang panglawas. --*Monena Egera, 45, Admin Officer II*

Dako nga gasa nga bisan unsay sulod, maayong panglawas, kalinaw sa pamilya. --*Ma. Theresa R. Ragay 54, Admin Officer I*

To be a better person & God fearing. --*Elena Tagocon 39, LRCO I*

Ang kalipay makuha sa pamaagi sa kahiusahan sa matag-usa. Ang akong pangandoy sa pagsulod sa bag-ong tuig simply lamang. Usa na ang makahimamat og ginhawa og kalipay sa kinabuhi, og hinaut unta nga ang komunidad makadawat nako og akong kaigsonan sa ginatawag nga "GAY". Dili mabongahon ang akong tuig kung dili magmaayo akong lawas og akong pamilya. Mosunod usab ang akong kinabuhi isip usa ka estudyante, hinaot unta na mag-maayo ang akong pag-eskwela na makalampos gayod ko. Mga pangandoy na dili makab-ot kung wala ang Ginoo sa kong kiliran. Naa pa gayud koy usa og *last* na pangandoy, ang makakita ang usag-usa og kalipay og gugma. --*Kieth John Abad, 19 BSED II, NORSU*

Siaton... gikan sa panid 1

kadaghanan sa mga nalambigit sa disgrasya mga batan-on nga estudyante. Lakip nga gihisgutan atol sa tigum mao ang problema sa ilegal nga druga.

Matud ni PInsp. Alvin Asonio Futral nga kalagmitang makaagum sa disgrasya ang mga batan-on nga walay lisensya gikan sa Land Transportation Office (LTO).

Hinuon padayun ang

kapolisan sa Siaton sa pagpatuman sa kampanya batok sa ilegal nga druga ingon man ang pagsusi sa kahusay ug kalinaw sa lungsod.

Ang Siaton ika-3 sa tibuok probinsya nga adunay 20% nga *accomplishment* sa pagsugpo sa krimen, una ang Sibulan-22.41% ug Bacong-40%. Kini ilalom sa programang PNP Patrol PLAN 2030, OPLAN LAMBAT SIBAT uban usab sa pakigbulig sa MAC sa Siaton.

Mga miembro sa MAC atol sa tigum.